

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 8313
Tarih: 29.07.2020

33077

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Tulay Hatımoğulları Oruç

Tulay Hatımoğulları Oruç

Adana Milletvekili

Türkiye'nin Fırat Nehri'ndeki suyun debisini 500 metreküpten 150-200 metreküpe kadar düşürmesi, Kuzey ve Doğu Suriye'de su sıkıntısı yaşanmasına neden olmuştur. Birkaç hafta önce Hawar Haber Ajansı'nın (ANHA) kamuoyuna yansıyan haberlerine göre; Derazor'a bağlı Hecin Beldesi Çiftçiler Derneği Başkanı Loey El Hemûd, su debisinin son dönemlerde 30 metreye kadar düştüğünü, su miktarının düşmesinden dolayı nehirden su çekmenin zorlu hale geldiğine dikkat çekmiş, bu durumun tarım arazilerini sulama ve hayvanların içme suyu ihtiyacını karşılama noktasında büyük sıkıntılar getirdiğini iletmıştır.

Derazor'un batısındaki Kesra Belde Belediye Başkanı Xeyas El Ferec ise suyun azaltılmasından kaynaklı su pompalarının çalışamaz hale geldiğini söylemiş, gelmekte olan insani felakete dikkat çekmiştir. Bugünlerde ise elektrik ve su sorunu yaşanan Kuzey ve Doğu Suriye kentlerinde çocukların, içme suyu olmadığı için hastalanma haberleri kamuoyuna yansımıştır. Aylardır su sorunu yaşanan bölgede, günde 70 çocuğu tedavi ettiklerini belirten Lâgerin Hastanesi çalışanı Dilo Mihemed, "Sular kesildiği için insanlar kirli su içmek zorunda kalıyor. Çocuklar kirli su yüzünden bağırsak enfeksiyonu kapıyor" diye konuşmuştur.

Bölgede yaşayan insanlar, su miktarının azaltılmasını "açlıkla terbiye ve teslim alma yöntemi" şeklinde yorumlamaktadır. Sıcak havaların da gelmesiyle, susuzluk nedeni ile olumsuz etkilenen tarımsal ürünlerde yaşanan sıkıntı bölgede yaşayan halkın yiyecek sorununu beraberinde getirirken; yeterince su sağlanamayan bölgede insan sağlığına olumsuz etkiler görülmeye başlanmıştır. Su, ihtiyaçtan öte hayatın devamı için vazgeçilmez ve temel bir haktır, metalaştırılamaz. Herkes sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli sağlıklı, güvenli suya ulaşabilmeli ve suya erişim hakkı sağlanmalıdır. Bu nedenle de, Fırat suyunu sadece kendinin görme eğiliminden ve geçtiği diğer topraklardaki insanların ve tüm canlıların suya erişim hakkını gasp etmekten vazgeçilmelidir.

Bu bağlamda;

1. Suyun debisinin azaltılması ile ne amaçlanmaktadır/neden Fırat suyuna ambargo konulmuştur?
2. Türkiye'nin Fırat Nehri'ndeki suyun debisini düşürmesi üzerine Kuzey ve Doğu Suriye'de başlayan su sıkıntısından kaynaklı yaşanan sorunlar her geçen gün daha da derinleşmekte iken, bu uygulamayla uluslararası alanda bir başarı mı kazanılması planlanmaktadır?
3. Bölgede insani felaket yaşanacak olmasından duyulan endişe ile sorunun bir an önce çözülmesi yönünde uluslararası zemine çağrılar yapılmaktadır. Türkiye, iddia edilen bu insani felaketlerin sorumluluğunda payının farkında mıdır? Bunu gidermek üzere çalışmaları var mıdır?
4. Tüm dünyada pandemi koşulları devam ederken, Covid-19 virüs salgını karşısında su kullanımı daha da hayati bir önem kazanmaktadır. Bu anlamıyla Kuzey ve Doğu Suriye'de yaşayan halkların sularının kısıtlanmasıyla, pandemi ile mücadelede zorluklar yaşanacağı aşikardır. Türkiye'nin kardeş Suriye halkları ile bu konuda dayanışması elzem değil midir?
5. Fırat suyu üzerinde uygulanan politika devam ettiği müddetçe; bölgede yaşanacak olan ölümlerden, kıtlıktan, tarım ürünlerinin olumsuz etkilenmesinden, hayvan ölümlerinden ve hastalıklardan Türkiye sorumlu görülecektir. Bu ağır sonuçları yaşamamak üzere Bakanlığınızca adımlar atılacak mıdır?
6. Türkiye aşağı kıyıdaş ülkelere 'önemli zarar vermeme' ve 'suyun faydalarının paylaşımı' ilkelerinin gözetilmesi kapsamında 1987 yılında Suriye ile yapılan 1987 Ekonomik İşbirliği Protokolüne göre; Fırat'tan saniyede 500 metreküp su bırakmayı kabul etmiştir, bu miktar önemli oranda bugünlere kadar sağlanmıştır. Bahsi geçen protokolün yükümlülüğü bırakılan suyun metreküpünün 150-200'lere kadar düşürülmesi ile, tek taraflı olarak ihlal edilmektedir. Bu ihlalin ortadan kaldırılması için Bakanlığınızın çalışmaları olacak mıdır?
7. Türkiye, birçok devletin sınırları içinde yer alan akarsularla (sınır aşan akarsular) ilgili önemli uluslararası sözleşmelere neden halen imza atmamıştır? Bunların başında olan, 2014'te yürürlüğe giren 1997 Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Suyollarının Seyrüsefer-dışı Kullanım Hukukuna İlişkin Sözleşme'ye imza atılması için Bakanlığınızın çalışmaları olacak mıdır?
8. Fırat suyunun debisinin azaltılmasına son verilecek midir? Suyun debisinin azaltılmasına son verilecekse ne zaman verilecektir?